GBETA GBE O BI TON EE DO XÓ DÓ ACE E GBETO ĐÓ KPODO SISI E DO NA ĐÓ N'I LE KPO WU E

WEXWI F

Ee nyi do hennu dokpo me o, me dokpodokpo ka do susu ton, bo ace dokpo o we mebi do bo e ma sixu kan fen kpon é di medesusi jije, hwejijozinzan, kpodo fifa ni tiin nu weke o bi e o,

Ee nyi do nukumamo je nume kpodo wangbenu sen dedee na zon bo gbeto na do tiin nyi le we no don alannuwiwa dee no zon bo gbeto no fon gu e, lo bo nu taji dee hudo gbeto o we nyi do gbe e me gbeto le ma na no mekannu do xodido sin alinu kpodo nudidi lo bo na ton sin adohuhu kpodo ya kpo me é o,

Ee nyi do dandanme we e do na je hun do sen dee na zon bo gbeto na do tiin nyi le gbon acedido sin alinu se na zon bo gbeto ma na lin do emi do na de emidee sin mekannu kpo yadonume kpo e o,

Ee nyi do é do dandanma bo e do na de alinu wennyinyi ee do na tiin nyi do to dokpodokpo tantin e o,

Ee nyi do, do xwedowema elo mɛ o wɛkɛ o bi lɛ vo mo nu jɛ acɛ kpo do sisi dodo e gbɛto do na do e, do mɛdesunɔnyinyi kpodo susu e do na xo nu gbɛto e do acɛ kpodo sisi sunnu kpodo nyɔnu tɔn kpo na nyi dokpo o; lo bo ye lɛ yalo akɔń bonu nukɔnyinyi ni tiin lo bo na so gbɛ dagbe zinzan gbɔn mɛdesunɔsi jijɛ taji ze jijon ayi e o,

Ee nyi do to dokpodokpo yi qbe bo na do sisi nu ace e qbeto le do kpodo medesusijije taji kpo dó alo do alome xa to le bi sin kplekple é o,

Ee nyi qɔ linlin qokpo ɔ quqo nu acɛ, sisi kpodo mɛdesunɔsi jijɛ gbɛtɔ tɔn le, wε nyi nu taji ee na zɔn bɔ mi na nyi sɛn elɔ lɛ e ɔ,

Gbeto o sin kplekple de gbeta elo ton bo e na do xo do ace e gbeto do na do kpo sisi e do na do n'i é kpo wu. Gbeta elo na nyi su dokpo tawun bo gbeto le kpo to le bi kpo do na nyi bonu me bi kpodo tuto e nyi gbeto le ton le dee gbeta elo do tame na nugbo le e ni tenkpon nu sisi ni tiin nu ace kpodo medesunosi jije gbon nunyweyiyi li xo. Mo dokpo o ye do na tuun sen ene o le bo na zan ye nugbo ton gbon tuto e do ayi do to dokpodokpome kpodo gbe o bi me e kpo; ace ene o kpodo susu ene kpan sin zinzan o kpo nukun mo je yene kpo o do na nyi nu taji dokpo nu tovi ee sin to dò gbeta elo me e kpodo tovi dée sin to le kpo dò acekpikpa to ene o le ton glo e.

Ghetaken 1

Acε, susu kpo sisi dokpo o kpo wε gbεto bi do dò gbεwiwa ton hwenu; ye do linkpon bo ayi yeton mε kpe lo bo ye do na do alo yedee di novinovi dohun.

Ghetaken 2

Mε dokpodokpo sixu tuun dɔ acɛ, su su kpo sisi dee kpo xo e dɔ dò gbe ta elɔ mɛ ɔ nyi edesunɔ sin nu ma de nude kpo di: akɔta, sun nu, nyɔnu, gbɛ e nɔ do e, sinsɛn, nu e lin do toxo wu e, alo linlin devo see b'ɛ nyi to mɛtɔn lɛ alo gbɛ tɔ lɛ tɔn, dɔkunjijɛ, lee e ji mɛ gbɔn e kpodo nu devodevo nɛ lɛ kpan.

Mo dokpo o, e do na kpon do tuto ee e ze jijon ayi do to e mε e gosin e wu do toxodido sin alinu, sεn e ji to o jijon e kpodo sεn gbε o ton dee do nu do to o nu e wε a, dó to enε o ko jε εdee si alo e kpo do mεkannu, alo acεkpikpa ton ma yi hadéji wu a.

Gbetaken 3

Gbɛtɔ dokpodokpo do na mɔ gbɛ bo nɔ edesu si lo bo na lɛ nyi edee.

Gbetaken 4

E so do na hen mede do mekannu alo mede ă; mekannunino kpodo mede kpo do alo le im e o so de ă.

Gbetaken 5

Gbetowikukon alo ya do nu me kpodo adakacomewu kpo so do na de ă.

Gbetaken 6

Gbɛtɔ ɔ nusisi wɛ do na nyi do fi bi.

Gbetaken 7

Acε dokpo ο wε mε bi na do lo bo na no nyi sεn dokpo ο; mo dokpo ο mεde na yi gbe nu walo e na de mε kpo alo dee nyi wudozonumε ton kpo e lo bo na wa gba sεn e do do fi e ă.

Gbetakεn 8

Enyi mæqe mɔ dɔ e yi acɛ e nyi etɔn bɔ sɛn dodo ee doɔ nu do to tɔn nu ɔ n'ɛ ɔ, e hɛn ɔ e na ylɔ hwɛ do to tɔn mɛ.

Ghetaken G

E do na ya mede sin to ton me alo e na wli i alo e na su i do ganme do nude kpoun wu ă.

Gbetaken 10

E do dandanme bo e na se nu ee mede wa é do hwedoxosa do togume kpa a kwedoxosa ene o we do na do ace e nyi eton le é kpodo nu è de na wa le é kpo; mo dokpo o fi ene o we e na do nu e wu e ylo hwe ε é dé.

Gbetaken 11

Me e e ve nu nyanyade do é na to do yi ton yi we hwe bo e na ba do nu lee nu le yi gbon e cobo na ylo ϵ do hwenukon; cobonu e ka na do hwe do e e o, e do na n'e me e na sixu hwlenne do hwenukon e.

Enyi nu e mεde wa d'ayi é ma nyi nu e na sa sɛn do mɛ do hwe enɛ nu di lee sɛn é ji tɔ ɔ alo gbɛ ɔ jijɔn é dɔ gbɔn é a ɔ, é do na sɛn gan tɔn ǎ.

Gbetaken 12

E do na ba do nu me di lee jlo me gbon e gbon xo e kun kpla. Gbezinzan meton, hennu meton, xo meton alo wen meton le é ă. Mo dokpo o e ka do na do winnya me bo le kon wi meton ă. Ace e nyi gbeto ton e dó hwlen me do ali ene o nu.

Gbetakεn 13

Fi e jlo meqe o we na no gbon bo na le ze noten e jlo e o do todeme.

Mede do jlo ton o é sixu be agban sin to debu me di to ton me dohun. E jlo e o, e sixu le le ko wá xwé.

Gbetakɛn 14

Enyi do e do gbeya do nu mede we kaka bo ku hwen wan d'e me o, é hen o é na hon yi to devome bo e do na yi i do fi ene.

Amo enyi e mo do mε o jε sεnmε nugbo alo e tε afo sεn e ji gbε e to lε bi kplekple so jujon ayi é ji e o, é so do acε bo e na yi i dandan do to devomε ă.

Gbetaken 15

Gbɛtɔ bi do acɛ bo na nvi todè sin vi.

E sixu hugan mɛde bo de e sin tovikɛnmɛ ǎ; mɔ dokpo ɔ é hɛn ɔ e na zé edee zé ji nu to devo.

Ghetaken 16

Enyi sunnu kpo nyonu kpo dó wyanwyanxwe ɔ, ye hɛn ɔ, ye na da yedee bo dè hɛnnu yetɔn. Akɔta yetɔn, to yetɔn, alo sinsɛn yetɔn do na gbɛ nú ye ă. Αcɛ dokpo lɛ wɛ ye do dò yedeedida hwenu kpɔnunɔ yetɔn alo yedeejodo hwenu.

Cobonu gbɛtɔ dè ná dà dè ɔ´, jlo yetɔn mɛ nu wɛ é dó na nyi.

Hεnnu wε nyi sosyεn nú gbeto sin toqun; lobo toqun enε ο kpodo acεkpikpa to ο ton kpan ka do na jε hun do jǐ to.

Gbetaken 17

Gbeto bì, me e do ee dokpono é alo éé do gbe kplekpledeme e, do na do ace do nudeji.

Nǔ é nyi éton ο mεde sixu tafu i du bo yi do asi ton ǎ.

Gbetaken 18

Gbeto bi do ace bo na len nu nu é jlo e kpoń bo d'ayime lobo le sen nu e jlo e. Ace ene o we zon bo ton le le do togunme alo kwenkwenme gbon alokpa le bi me di: nunyeyiyi, walo kpo yehwe sin alinu kpo.

Gbetaken 19

Gbɛtɔ bi do acɛ bo na lin nù é do nuwu bo ka na dɔ xo; hǔn mɛde do na van nukun dó mɛde ă. Mɔ dokpo ɔ, mɛ bi do acɛ bo na se bo jlá nù é do jjɛ wɛ do to ɔ mɛ kpo togudo lɛ é kpo. E hɛn wlɛnwin debu ɔ, é na ba bo do se na.

Ghetaken 20

Gbɛtɔ bǐ do acɛ bo na yì kplé. Lobo na lɛ do gbɛˇé ma na dɔn hunnyahunnya wa ǎ e.

E sixu so mede do gbedeme gannu gannu ă.

Gbetaken 21

Gbɛtɔ bǐ hɛn ɔ, é na gɔ alɔ nu to tɔn bonu é na do yi nukɔn. Eye desu hɛn ɔ é na nɔ nukɔn nu nuwi wa enɛ alo é na de mɛ bɔ é na nɔ do tɔn mɛ.

Ace dokpo be we me bi do bo na do wa axbsuzb do to ton me.

Jlo to o ton wε nyi linlin dodo e ji to o sin acεkpikpa junjon e. Jlo enε o, e na ze wema na dó xwiji, do sɛndéji bo ahizi na ton d'emɛ å. Mo dokpo o, nuwiwa enε o, e na no blo e do hwe ton nu. Wema enε o, e sixu no yɛmɛ bo so alo e lɛ sixu so do togunmɛ lee e na blo gbon bo ayi na j'ayi nu wemazeto lɛ e.

Gbetaken 22

Gbeto bi o, togundeme we é de. Ene o wu o, nude na do tagba n'i do akwelinu, lanme na no ganji k kpodo nunywe na do kpo sin alinu à; nu ene o we na zon bo é na toń nyi. Amo kan e van we to o de e kpodo nuwadokpo e do todeetodee kpan sin tentin gbon tuto e ze do te é kpo to o sin dokun le kpo we na zon bo e na mo.

Gbetaken 23

Gbeto bi do na wa azo. Azo e ja jlo é we é na wa; sen dokpo o we na do nu do me bi nu lobo é ka do na no azogba ă.

Azo e mεde wa é sin akwε wε na du.

Mεde wa nude o, é na yi nude d'énu dandan. Enε o wε na zon bo e na mo nu e na do hεn hεnnu ton na é. E hwedo e o, gbeto sin togun o na go alo nu i do ali devonu.

Gbɛtɔ bi do acɛ bo na dó azɔjigbɛ alo é hɛn ɔ é na nɔ gbɛ mɔhun dee na sixu glɔn nyɔna tɔn lɛ n'i emɛ.

Gbetaken 24

Gbɛtɔ bǐ do acɛ bo na do gbɔjɛhwe nu kpodo ayided'ayi sin hwenu kpan Ganxuxo nabide wɛ é dó na wa azɔ na. E do na yi azɔgbɔjɛ hwɛhwɛ bɔ gbɔjɛ enɛ mɛ ɔ, e ka do na nɔ sun akwɛ ε.

Gbetakεn 25

Gbɛtɔ bǐ do na na dó nu e na zɔn bɔ é na hwlɛn edee gan do azɔnsi e; lobo na jla nunɔmɛ edee tɔn kpo do hɛnnu tɔn kpan dó; taji ɔ, do nududulnu, avodudolinu xɔ e mɛ é na nɔ é sin alinu, azɔn gblegblelinu. Mɔ dokpɔ ɔ, é do na mɔ alɔdo do do azɔmamɔ hwenu, asukuku alo asikuku xɔmɛ nunɔ hwenu, kpukpoxɔmɛ kpodo hwe e nu e ma sɔ sixu wa nǔ bo mɔ nu ǎ é bǐ kpan.

Vijiji kpo yokpovumε nuno kpo bǐ do na mo kpatakide. Alowlivi kpo do vi e ma da asu cobo ji ǎ lε e bi wε do acε dokpo o do xε nya do yeji sin alinu.

Gbetaken 26

Gbεto bǐ d'acε nú wemakplonkplon bo wemakplonkplon ka do na byo kwε zinzan ǎ; hun nuvonnu wε é do na nyi. E do na do kplon kleunde vovo enε o dandanmε wε é dè. Alolyεnzo kpo alonuno kpaa kpo do na vun kan kpé to o mε. Wemakplonyiji nu alo vo o, mε bi nú wε é do na nyi, bo e kan na xwedo lee e jε xa mε dokpodokpo gbon e.

Wemakplonkplon o gbεto sin nukonyiyi wε é na ba; bo na don gbεto sin acε lε yi nukon bo jε hun dó yě ji. E dó ná zon bo mojεmε kpo nuwadokpo kpo hwεsokεmε kpo ná těln xonton sin walo na tiin, bo to e do bu lε e sín gbε`o na yi nukon bo fifa na tiin nú gbε o bǐ.

Vito, vino lε wε do na dè nyǐ kplón e vi yeton lε na yi é.

Gbetaken 27

Gbeto bi do ace bo ná go alo nu tonunywe le bi; me bi do na mo mo dagbe e do alolyenme bo na zan mo dokpo o, é na so so nú nukonyi yi nunye ton bo na sixu mo nyona e d'e me le é dě.

Nu e na ton sin nu e mεqe gba tamε bo blo é o, mε o ton wε e qo na nyi; b'ε na jε hun do nu ton ji qo nujinjanlinu wε à, wemawlan wlan sin alinu wε à, alo alolyεn zowiwa sin alinu.

Gbetaken 28

Gbɛtɔ bǐ do na ba tuto gbɔn nukɔnyiyi hɛnnu e mɛ de e kpodo gbɛ ɔ bǐ kpan sin alinu bonu acɛ, sisi kpo jlokokonunɔ e xó e dɔ dɔ wema elɔ mɛ ɔ ni nɔ xwiji.

Gbetaken 29

Togun e me gbeto de e bo nukon yiyi ton kpo nyona ton kpo na ton sin me é o, é do na do nunomedè le do wǔ ton.

Đo acε e gbεto do lε sin zinzan kpo nuno ton kpo mε o, mε dokpodokpo do na ba jlε na bo na nyi sɛn e na zon bo é ma na tε afo acε nozo ton ton lε kpo jlokokonuno ton ton lε ji kpo ji ǎ é di lee mɛsisi sin kplon byo gbon é, tuto e ji to o de kpo togun bi kpaa gbɛto lɛ ton sin

nunomε byo gbon e.

Acɛ, sisi kpo jlokokonunɔ enɛ lɛ do na xwedo su kpodo linlin to ee do bu lɛ tɔn.

Ghetaken 36

Yodè, kplekpledè, gbɛtɔ godokponɔdè na yi huzu nu e dɔ do wema elɔ mɛ e do alɔ tɔn ji bo na mɔ`tɛn bo de walɔde alo ayide tɔn ee na zɔn bɔ e na mɔ tɛn bo do kpo acɛ, sisi kpodo jlokokɔnunɔ ee xo e dɔ do fi e bo hɛn gba ǎ.